

VI. MŰVÉSZETTEL NEVELÉS MŰHELYKONFERENCIA

A művészet mint tapasztalat – múzeumpedagógia

2026. JÚNIUS 8.
PESTI VIGADÓ, AZ MMA SZÉKHÁZA

A VI. Művészettel nevelés műhelykonferencia abból a felismerésből indul ki, hogy a művészet nem csupán szemlésre szánt alkotások összessége, hanem a személyiségformálás, az érzékenyítés és a közösségi kapcsolódás egyik kiemelt közege. A művészet általi nevelés egyik legfontosabb eszköze a műalkotásokkal való találkozás: az a személyes és közös tapasztalat, amely során a befogadás élménnyé, a szemlés értelmzéssé, a találkozás pedig párbeszéddé válik.

Ebben a folyamatban különösen fontos szerepe van a múzeumpedagógiának, amely a múzeumot nem pusztán kiállítótérként, hanem az élményszerű tanulás, a közös gondolkodás és a felfedezés helyszínéként értelmezi. A művészetpedagógia és a múzeumpedagógia szorosan összetartozó területek: közös céljuk, hogy fejlesszék a figyelmet, a kreativitást, a vizuális érzékenységet, az önreflexiót és a mások nézőpontja iránti nyitottságot. Módszereiket a műtárgyak, a kiállítások és a közös értelmezés terében teszik elevenné és átélhetővé.

A konferencia két fókusza – a múzeumpedagógia kihívásai és a szemléletformálás – arra keresi a választ, miként válhat a művészeti tapasztalat a mai társadalmi és pedagógiai közegben a nevelés, a megértés és a kulturális kapcsolódás élő, hiteles és hatékony eszközévé.

Szepesi Judit

PROGRAM

10.00

MEGNYITÓ ÉS KÖSZÖNTŐ

- köszöntőt mond: **Csáji László Koppány**
-

10.00–11.40

A MÚZEUMPEDAGÓGIA KIHÍVÁSAI

- **Sinkó István:** Múzeumpedagógia a változások korában
  - **Vásárhelyi Tamás:** A STEM-től a STEAM-ig – művészetekről a természettudományos múzeumi ismeretterjesztésben
  - **Prosek Zoltán:** A kurátori autoritás/praxis és a múzeumpedagógia viszonya – értelmezéleméleti keretek, kortárs viták és európai intézményi modellek
  - **Czékmány Anna:** A hozzáférés küszöbei – társadalmi felelősségvállalás a kortárs múzeumpedagógiában
  - **Koncz Kinga – Marosi Eszter:** Személyiségfejlesztő, alkotásra hívó múzeumi gyakorlatok
-

11.40–12.15

SZÜNET

12.15–13.25

SZEMLÉLETFORMÁLÁS

- **Schopp Ildikó:** Jelentésközvetítés vagy jelentésalkotás?
  - **Törőcsik Katalin:** Közös vagy személyes tér a múzeumban?
  - **Kasztovszky Anna:** Fotográfia és múzeumpedagógia
  - **Éliás István:** A kelesztőké esete a manga-szemű plüssnyuszival
  - **Nyitrai Orsolya:** Kiállítási üzenet és városi rendezvények – kapcsolódási lehetőségek és jelentésmegőrzés
  - **Tamási Borbála:** Játsszunk zenét!
  - **Kolozsváriné Váray Ibolya:** Alkotás, kapcsolódás, kísérletezés – MOKKA Alkotóműhely
-

13.25–13.45

SZÜNET

13.45–15.00

KERESZTAL-BESZÉLGETÉS

- moderátorok: **Sinkó István** és **Szepesi Judit**

CZÉKMÁNY ANNA
múzeumpedagógus és főosztályvezető,
Petőfi Irodalmi Múzeum, Pedagógiai és Kultúráközvetítési Főosztály

A hozzáférés küszöbei – társadalmi felelősségvállalás a kortárs múzeumpedagógiában

A lehetőségek igencsak bőséges tárházából válogatva – már ami a múzeumpedagógia kortárs kihívásait illeti – előadásomban érintem a múzeumpedagógia helyzetének utóbbi évtizedekben történt változásait múzeumtörténeti kontextusban, s főként a társadalmi felelősségvállalásáról beszelnék az MNMKK Petőfi Irodalmi Múzeumban megvalósuló gyakorlati példák alapján. Három projektet emelek ki, és mindegyik esetében jelez-ném – túl a célok és a módszertan vázlatos ismertetésén –, hogy milyen problémákkal kellett vagy kell éppen megküzdeni.

A Küszöb című kezdeményezés elsődlegesen szociálisan hátrányos diákok írás- és olvasás-kompetencia fejlesztését tűzi ki célul. A Demencia program azt a feladatot vállalta, hogy irodalmi témájú foglalkozásokkal, jellemzően szociális ellátó intézményekben építsen fel programsorozatot, illetve a PIM-ben honosítson meg demenciabarát vezetéseket. A nyelven belüli fordítás (könnyen érthető kommunikáció) projekt célja kettős: egyfelől szépirodalmi szövegek hozzáférhetővé tétele alacsonyabb nyelvi kompetenciával rendelkező személyek számára, másfelől a múzeumi tárlat hozzáférési küszöbének radikális átgondolása és egy kezelési, adaptálható keretrendszer kidolgozása.

ÉLIÁS ISTVÁN

főosztályvezető,

Néprajzi Múzeum, Ismeretközvetítési Főosztály

A kelesztőké esete a manga-szemű plüssnyuszival

A címben szereplő tárgyak egy vitrintrezorban találkoztak egymással annak érdekében, hogy családbarát élményszerűséggel hozzák lázba a közönséget.

De vajon szimpla entitásukkal vagy múzeumi pozicionálásukkal milyen mértékben hathatnak bárkire, netalán formálhatnak bármit?

A Néprajzi Múzeumban egy speciális program keretében, pedagógiai módszerek integrálásával, többek között a fenti tárgyak használatával is történik a látogató általános és múzeumi, valamint a kollektíva szemléletváltásának elősegítése.

KASZTOVSZKY ANNA

közönségkapcsolati szakember, múzeumpedagógus hallgató,
Mai Manó Ház

Fotográfia és múzeumpedagógia

A Mai Manó Ház múzeumpedagógiai programja mögött sokszínű művészeti és oktatási tapasztalat áll. A fotográfiára nem csupán dokumentumként vagy esztétikai alkotásként tekintünk, hanem mint önálló vizuális nyelvre. Abból a felismerésből indulunk ki, hogy napjainkban a képek tudatos olvasása és a kritikai gondolkodás fontosabbá vált, mint valaha. Gyakorlatunkban nagy hangsúlyt fektetünk a fotó- és a technikatörténet bemutatására, valamint a régi, archaikus eljárások gyakorlati kipróbálására. Ezzel párhuzamosan kiemelten foglalkozunk a kortárs fotográfia nyelvezetével és társadalmi hátterével, miközben ösztönözzük a kísérletezést és a szabad alkotást. Célunk, hogy egyfajta történeti ívet húzzunk Mai Manó XIX. századvégi műtermi portréitól egészen a mai digitális képkultúra jelenségeiig. A fotográfiát folyamatosan változó, újraértelmeződő médiumként vizsgáljuk. Figyelemmel kísérjük a képek társadalmi szerepének átalakulását, az önkifejezés új formáit, és a fotográfia státuszának változását, különös tekintettel arra, hogy mindez hogyan formálja a vizuális gondolkodásunkat és a mindennapi kommunikációinkat.

KOLOZSVÁRINÉ VÁRAY IBOLYA

formatervező iparművész, tárgy- és környezetkultúra tanár,
Modern Képzőművészeti Kreatív Alkotóműhely

Alkotás, kapcsolódás, kísérletezés – MOKKA Alkotóműhely

A MOKKA – Modern Képzőművészeti Kreatív Alkotóműhely 23 éve működik Győrben. Az alkotócsoporthoz tartozó pedagógiai, művészeti gondolatait múzeumpedagógiai és komplex művészeti foglalkozásokon, valamint a nyári alkotótáborok feladataiból vett példákon keresztül a vizuális kultúra és más művészeti ágak kapcsolódásaira tett kísérleteket, jó gyakorlatokat mutatom be. A művészettel való nevelés, a művészetelemzés és értelmezés, a nyitott szemű és szívű befogadás során feltett kérdéseinket válaszoljuk meg. Kezdetben a nagy múltra építő Borsos Miklós Múzeum pincéjében és a Vasilescu Gyűjteményt befogadó zsinagóga-épületben aktív művészcsoporthoz tartozó 3 éve egy gyárépületben funkcionáló kortárs kiállítótérben, a TORULA Műteremházban működik. Ez a változás szintén inspirálja a művészetpedagógiai munkánkat. A MOKKA táborokban a társművészeteken keresztül komplexen gondolkodunk, alkotunk az építészet, a formatervezés, a „landart”, a zene és a mozgás eszközeit is alkalmazva.

KONCZ KINGA

művészettörténész, igazgató, Váci Egyházművészeti Gyűjtemény

MAROSI ESZTER

építész, szerző, Alapozó művészeti alkotókönyv-sorozat

Személyiségfejlesztő, alkotásra hívó múzeumi gyakorlatok

A múzeumpedagógia kihívásai lényegében azonosak a világ kihívásaival: állandó stimuláltság, digitális jelenlét, hasznosság, gyorsaság, növekvő lexikális ismeretek és tananyagmennyiség, teljesítménykényszer. Szülői és tanári elvárások: sikeresnek, elismertnek lenni. A tudományok fejlődése határtalan, a valóság feltérképezése megállíthatatlanul zajlik, az ismeretek, információk özönében keressük a helyünket. S miközben egyre többet tudunk a világról, a lényeg: maga az ember vész el lassan.

Az érzelmi érintettség megteremtésében lehet segítségünkre a világ érzéki megismerésére koncentráló művészet, a gyerekeknek szóló alkotóprogramok és műhelymunkák.

Fontos feladatunknak érezzük, hogy a gyerekek múzeumi tárgyak és terek számukra természetessé váló közegében tapasztalják meg a művészetek szépségét, a művészi alkotások létrehozásának és befogadásának örömét. Nem a hagyományos értelemben vett tudásátadás, hanem a gyermekekben meglévő alkotó fantázia mozgósítása, az élményszerűség, a játékos, asszociációt serkentő és élményt jelentő alkotótevékenység a cél. A felismerés, felfedezés, összehasonlítás képességének fejlesztése, az önkifejezés és az érzelmi élmények feldolgozása, a belső figyelem kialakulása, összességében a gyermekek értő-érző gondolkodó emberré formálása a küldetés lényege.

Előadásunkban szeretnénk megosztani a Váci Egyházművészeti Gyűjteményben elkezdett több éves munkánk eredményeit: a SzimbólumTÁR oktatócsomagra épülő múzeumpedagógiai órák, alkotótáborok és műhelyfoglalkozások jó gyakorlatait és tapasztalatait.

NYITRAI ORSOLYA

képzőművész, múzeumpedagógus,
Vaszary Galéria – Balatonfüred

Kiállítási üzenet és városi rendezvények – kapcsolódási lehetőségek és jelentésmegőrzés

Az előadás a balatonfüredi kulturális terek működését és múzeumpedagógiai gyakorlatait vizsgálja, különös tekintettel arra, miként kapcsolhatók össze a város kis- és nagyrendezvényei a kiállítások tartalmi világával. A fókusz Nyitrai Orsolya, a Vaszary Galéria múzeumpedagógusának szemléletén keresztül arra irányul, hogyan teremthető meg olyan összefüggésrendszer, amelyben a kiállítás nem lezárt egység, hanem élő, alakuló jelentésmegőrző. Az élményalapú, kísérletezésre épülő gyakorlatok lehetőséget adnak a személyes jelentésszöveg alkotására, miközben a művek eredeti üzenete is megmarad. Az előadás a tizenhárom év balatonfüredi, múzeumpedagógiai tapasztalatán keresztül mutatja be, hogyan válik a kiállítások értelmezése és a kulturális programokhoz való kapcsolódás a város kulturális életének szerves, mindennapokban is jelenlévő részévé.

PROSEK ZOLTÁN
művészettörténész, főmuzeológus

A kurátori autoritás/praxis és a múzeumpedagógia viszonya – értelmezéseméleti keretek, kortárs viták és európai intézményi modellek

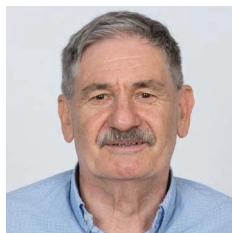
A kurátori értelmezési autoritás és a múzeumpedagógia viszonya strukturálisan konfliktusos, episztemológiai alapon nyugvó feszültség, nem egyszerű koordinációs deficit. A kurátori pozíció – Hooper-Greenhill Foucault-i diagnózisa nyomán – egy tudásrendszeri elsőbbség fenntartásáról szól, amelyet a konstruktivista múzeumpedagógia (Hein, Falk és Dierking) az aktív értelemalkotó látogató koncepciójával szükségszerűen megkérdőjelez. A Kunsthalle-modell és a német Kunstvermittlung hagyománya megmutatja, hogy ez a feszültség produktívan kezelhető: nem a tartalom lefordítása, hanem – Gadamer horizontolvadásának logikájára építve – a mű és a látogató közötti ütközési pont tudatos kialakítása révén. Mörsch transzformatív közvetítési modellje ezt az elvet intézményi tipológiává fejleszti, és egyben értelmezési keretet kínál az európai esetekhez – a berlini Gedenkstätten pedagógiai architektúrájától a Humboldt Forum dekoloniális dilemmáin át a Centre Pompidou demokratizálási paradoxonjaiig. Ezek az esetek egyaránt azt mutatják, hogy a sikeres integráció mindig formalizált tervezési protokollokban, értékelési kötelezettségekben és híd-szerepkörök intézményesítésében ölt testet – nem egyéni szándékon, hanem strukturális feltételeken alapul. A brit, a holland és az amerikai összehasonlító perspektíva ehhez azt a kérdést teszi hozzá: mit tekint a múzeum a saját munkája mércéjének – a szakmai presztízst vagy a látogatói tapasztalat minőségét?

SCHOPP ILDIKÓ
múzeumpedagógus,
Műcsarnok

Jelentésközvetítés vagy jelentésalkotás?

A kortárs művészet- és múzeumpedagógia egyik kulcskérdése, hogy a műalkotás jelentése közvetíthető tudásként értelmezhető-e, vagy az a befogadás során jön létre. A hagyományos, ismeretátadásra épülő modell a befogadót passzív szerepben kezeli, miközben kutatások igazolják, hogy a látogatók és diákok elsősorban személyes jelentéssel bíró élményeket keresnek. Az előadás ezt a szemléletváltást a magyar múzeumlátogatói gyakorlat felől vizsgálja, különös tekintettel a tanórai keretekre, a tantervi elvárásokra és az értékelés problémájára. Arra keresi a választ, miként válhat a pedagógus facilitátorra esetleg co-kreatív együttműködővé anélkül, hogy elveszítené szakmai, irányító szerepét, hogyan teremthetők olyan tanulási helyzetek – akár iskolai, akár múzeumi környezetben –, amelyek támogatják az aktív, inkluzív jelentésalkotást. Az előadás célja nem módszertani receptek kínálata, hanem olyan kérdésfelvetések megfogalmazása, amelyek a hazai gyakorlatban is alkalmazható, kritikai szemléletű pedagógiai gondolkodást ösztönzik.

SINKÓ ISTVÁN

képzőművész, művészeti író,
a Magyar Művészeti Akadémia levelező tagja

Múzeumpedagógia a változások korában

A múzeumpedagógia (hazai és nemzetközi) helyzetében döntő fontosságú kérdések megfogalmazása válik szükségessé. Összekötő (híd) szerepe az oktatás és a kultúráközvetítés rendszerében elengedhetetlen fontosságú, mivel a tudás és a feldolgozható ismeret játékos, és nem iskolászerű közvetítője.

A múzeumpedagógiai képzés fejlődése az elmúlt évtizedekben meghatározta a minőségi múzeumpedagógiai gyakorlatot. A képzésben résztvevő intézmények (ELTE, Károli Gáspár Református Egyetem, szentendrei MOKK) módszertani kínálatának korszerűsödése is elengedhetetlen. A múzeumpedagógusi tevékenységnek döntő szerepe van az iskola és a múzeum kapcsolatának alakulásában. A múzeum és az iskola egymásra utaltsága, az előbbi tanórákon való részvétele egy új oktatási szisztéma kibontakozását is eredményezi. A nemzetközi trendek megismerése, a sikeres múzeumpedagógiai módszerek adaptálása minden érintett résztvevő számára fontos és hasznos lehetőség.

TAMÁSI BORBÁLA

zenepedagógus, népzeneész,

Magyar Zene Háza, Zenei Ismeretterjesztő Osztály

Játsszunk zenét!

Mi, a Magyar Zene Háza zenepedagógusai meg vagyunk győződve arról, hogy a pedagógiai munka elsődleges értelme nem az ismeret átadása, hanem a személyiség gazdagítása, a közösséghez tartozás megélése, és az élményen keresztül megszülető tudás. Ennek megfelelően foglalkozásaink középpontjában a közös zenélés, az aktív részvétel, a befogadói és az alkotói jelenlét, valamint a biztonságos, kreativitást támogató pedagógiai közeg áll, ahol szabad hibázni.

A zene számunkra nem cél, hanem eszköz. A korosztályhoz igazított tartalmi tervezés, a hangszeres tapasztalás, a mozgás és a kiállítási terekhez való kapcsolódás mind azt szolgálják, hogy a résztvevők ne passzív befogadóként, hanem saját élményeikből építkező, jelentést alkotó szereplőkként legyenek jelen. Gyakorlatunkban a kiállítás, illetve az épület nem egyszerű helyszín, hanem olyan inspiratív tanulási környezet, ahol a zene megéltatása testi, érzelmi és közösségi szinten is megtörténhet.

Előadásunk ezt az élménypedagógiai szemléletet és annak gyakorlati megvalósulását mutatja be sok példán keresztül, különös tekintettel arra, miként lehet egy zenei foglalkozás az inkluzív, tapasztaláson alapuló, valamint reflektív tanulás hiteles terepe.

TÖRŐCSIK KATALIN

iparművész, design- és vizuálművészet-tanár, múzeumpedagógus,
Magyar Építészeti Múzeum és Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ

Közös vagy személyes tér a múzeum?

Mit kezdhetünk az épített környezethez és a tárgyakhoz fűződő viszonytal 45 vagy 60 perc alatt? Mennyi idő kell ahhoz, hogy kilépünk a jólnevelt látogató szerepéből? Fontosabb-e alkotni, mint a „kész” műtárgyakat tisztelettel nézni? Átalakulhat-e élménnyé a kötelező iskolai „múzeumozás”? Lehetőség-e valódi alkotófolymat egy múzeumi térben? A gyerekek a helyekhez és a tárgyakhoz a funkció vagy az érzelmi érték miatt kötődnek? Lehetőség-e kapcsolatot teremteni a fiatalok története és a kiállított tárgyak története között? Vannak-e a diákoknak saját válaszaik a kiállításban felvetett kérdésekre? „Csak rajzolgatnak és ragasztgatnak”, vagy kockázatot is vállalnak? Az „ilyet én is tudok” helyett kiderülhet-e, hogy valójában „mit is tudok”? Elengedhetik-e a „jó” válaszokat az alkotás során? Miért kell ehhez beton vagy karton?

VÁSÁRHELYI TAMÁS
biológus, főmuzeológus,
Magyar Természettudományi Múzeum

A STEM-től a STEAM-ig – művészetekről a természettudományos múzeumi ismeretterjesztésben

A STEM (jelentése tő, törzs) rövidítés a természettudomány, a technológia, a mérnöki tudomány és a matematika szavak angol megfelelőinek kezdőbetűiből áll össze (science, technology, engineering, mathematics). A kilencvenes években alkották, amikor rájöttek, hogy a tudományos ismereteket sokkal könnyebb komplexen tanítani, a logikai gondolkodást is fejlesztve közben. Később, ebben az évezredben szívárgott bele az A betű, az Art, a művészet rövidítéséként (a STEAM jelentése gőz). A művészetek más agyi területeket mozgatnak meg, mint a természettudományok, és azok felől közelítve más fényben láthatunk tudományos problémákat, máshogyan értelmezhetjük, esetleg könnyebben kezelhetőnek találhatjuk őket, segítik a kreativitást. Előadásomban konkrét példákat mutatok arra, hogyan használjuk – a múzeumok és én – a művészeteket, illetve milyen életre szóló kalandom volt tudományos ismeretterjesztőként a művészetek területén.

MMA
MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

MMA•MMK

**Művészettel
Nevelés
Hálózata**